

1918. november 13-án Belgrádban a magyar küldöttség aláírta azt a katonai egyezményt, amely alapján antant csapatok vonulhattak be Magyarországra. Az egyezményben rögzítették az ország megszállásának pontos részeit és határait. A déli részeken, a Makó–Maros vidékén végighaladva érintette a Baja–Bátaszék–Pécsvárad–Szigetvár–Barcs vonalat. Ez azt jelenti, hogy Torontál-, Csanád-, Csongrád-, Bács Bodrog-, és Baranya vármegyék jelentős része megszállás alá került. Már november 14-én a szerb csapatok megindultak a kijelölt területre, és gyakorlatilag a jelzett déli területet megszállták. Kivételt ez alól Szeged városa és Csongrád vármegye jelentős része jelentett, ahová 1918. decemberben francia csapatok vonultak be. Az 1920. június 4-én megkötött Trianoni békeszerződés kijelölte az ország határait – így délen is, – de még időbe telt, amíg a szerb csapatokat 1921-ben sikerült visszavonulásra készíteni. Ugyanis a szerbek a Trianonban kijelölt határvonalnál jóval nagyobb területeket tartottak megszállva. A nehezen végrehajtott szerb kivonulásnak ékes példáját adja a kötetben közölt korabeli visszaemlékezés Újszeged szerb megszállásáról.

A szerb csapatok a katonai megszállás alatt teljesen átvették a megszállt területek igazgatását, köztük számos jelentős városét is. Ennek során sok ingatlant elfoglaltak, és állami, illetve civil ingóságokat, vagyontárgyakat, vasúti és egyéb felszereléseket, egyházi javakat stb. foglaltak le és vittek el. Ezeknek az eseményeknek a részletes, alapos feltárása mindeddig elmaradt. Erre tesz most kísérletet ez a kötet. A kötet szerzői történészek, levéltárosok, hadtörténészek, egyháztörténészek, könyvtárosok, akik a rendelkezésre álló források feltárásával készítették el tanulmányaikat. A kötet nagy értékét jelenti, hogy számos térkép készült a tanulmányokhoz, megkönnyítve a leírtak földrajzi áttekintését. Hasonlóképpen eddig publikálatlan fotók is közlésre kerülnek.

A téma indokoltságát jelzi, hogy 1990 előtt erről a kérdésről nem lehetett érdemben publikálni. Az is fontos, hogy az 1918–19-es időszakról, csak a Tanácsköztársaság működésének méltatása és dicsérete mellett lehetett minderről írni. Az elmúlt két évtizedben több érdemi publikáció is megjelent Szerbiában, és a kötet szerzői ezeket felhasználták. Természetes, hogy a szerb és magyar szakemberek értékelései alapvetően eltérnek egymástól. Szeged térségének francia megszállásáról is készült több komoly összefoglalás, amelyek a szerb kérdést is érintik.

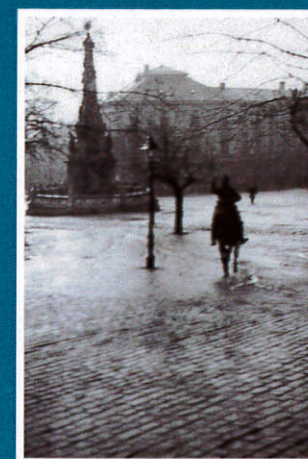
Az elkészült kötet alapvetően két nagy témakört tartalmaz. Az első köztörténeti-, hadtörténeti- és politikátörténeti szempontból tekinti át a szerb megszállta déli országrész történetét. A második rész szorosán a témához kapcsolódva egyháztörténeti források alapján tárja fel a szerb megszállás következményeit.



A SZERBEK MAGYARORSZÁGON 1918–1921

A SZERBEK MAGYARORSZÁGON

1918–1921



BUDAPEST
2016

A SZERBEK MAGYARORSZÁGON 1918–1921

Szerkesztette:
ZOMBORI István



BUDAPEST, 2016

METEM Könyvek 87.

Kiadja:
MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNETI ENCIKLOPÉDIA
MUNKAKÖZÖSSÉG (METEM) Budapest
HISTORIA ECCLESIASTICA HUNGARICA ALAPÍTVÁNY
www.heh.hu

Felelős kiadó:
Várszegi Asztrik

Sorozatszerkesztők:
Várszegi Asztrik – Zombori István

A kötet megjelenését támogatta:


Nemzeti Kulturális Alap

A címdalonn:
Szerb katonák Pécs utcáin

ISBN 978-963-9662-94-0
ISSN 1217-2669

Nyomdai előkészítés:
Sigillum 2000 Bt., Szeged

Nyomdai munkák:
EFO Nyomda
www.efonyomda.hu

TARTALOM

ZOMBORI István	
Előszó	7

SZERB MEGSZÁLLÁS A DÉLI ORSZÁGRÉSZEN

GULYÁS László	
A jugoszláv–magyar határ születése	11
HALMÁGYI Pál	
A torontáli háromszög idegen megszállása (1918–1921)	27
HORVÁTH János	
Újszeged szerb megszállása (1918 november 17–1921 augusztus 20)	61
SUBA János	
A Duna-Tisza közének déli része (1918–1921)	73
GULYÁS László	
A Baranyai-Szerb Magyar Köztársaság	105

A SZERB MEGSZÁLLÁS ÉS A KATOLIKUS EGYHÁZ

HORVÁTH István – SCHMELCZER-POHÁNKA Éva – TENGELY Adrienn	
A pécsi püspökség a szerb megszállás alatt (1918–1921)	113
LAKATOS Andor	
„A nagy háború árnyékában” – a kalocsa-bácsi főegyházmegye a szerb megszállás idején (1918–1921)	149